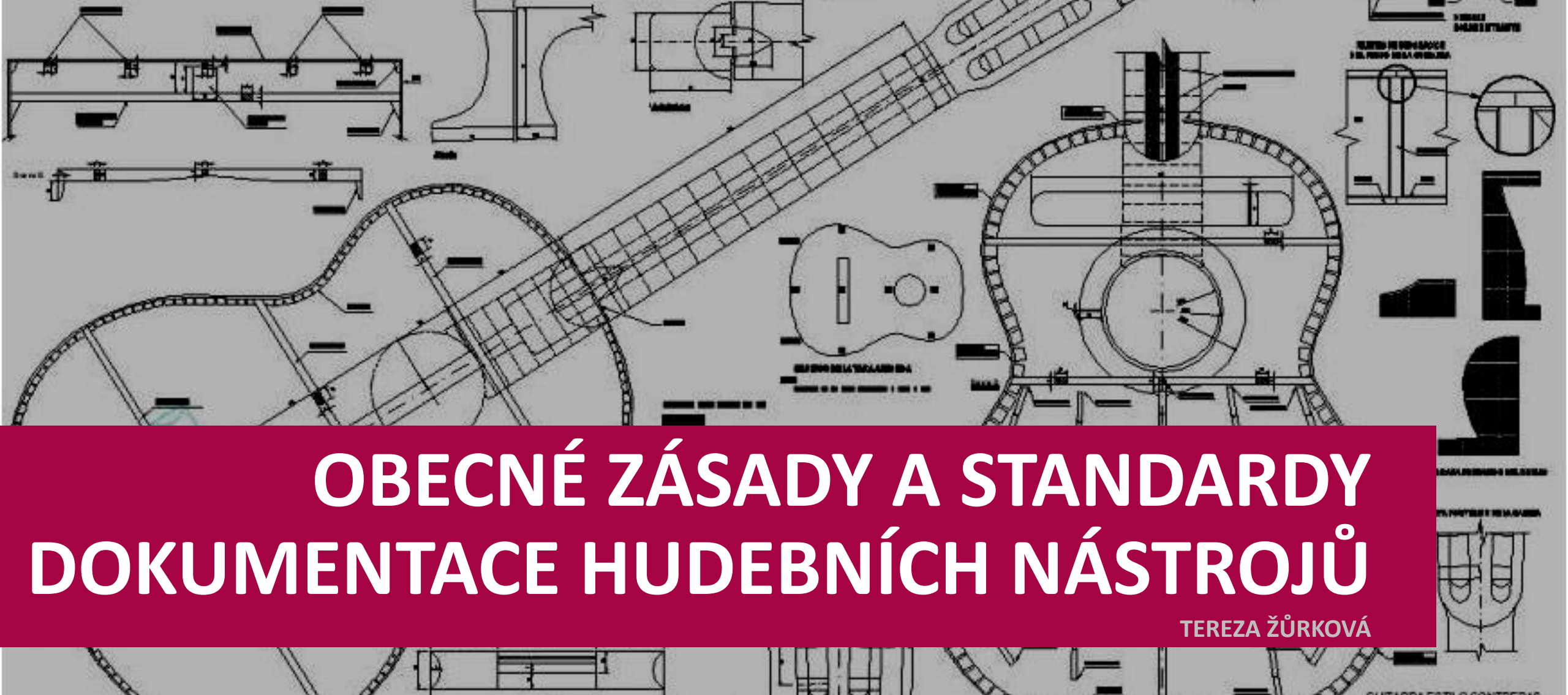

OBEČNÉ ZÁSADY A STANDARDY DOKUMENTACE HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ

TEREZA ŽŮRKOVÁ

METODICKÉ CENTRUM
DOKUMENTACE, KONZERVACE A RESTAUROVÁNÍ
HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ

| NÁRODNÍ MUZEUM

hudební nástroje

jako kulturní dědictví

Součást sbírek paměťových institucí:

- muzea (sbírky hudebních nástrojů v cca 62 muzejních institucích, v rámci 73 podsbírek), <https://www.cesonline.cz/>
- NPÚ (cca 60 objektů, cca 800 hudebních nástrojů)

Prvním krokem k odborné péči o hudební nástroj je jeho správné zhodnocení a dokumentace.

Dokumentace hudebních nástrojů může mít mnoho podob podle účelu, pro který je vytvářena.

Norma:

všeobecně (mezinárodně) srozumitelné záznamy, efektivní spolupráce, přenos a sdílení dat

Hudebniny, hudební ikonografie, hudební tisky, hudební literatura - kodifikovaná mezinárodní pravidla:

- "R" projekty: RILM, RISM, RIPM, RiDIM
- RDA (MARC)

Hudební nástroje:

- katalogizace x dokumentace
- (historické) katalogy sbírek, online databáze
- <https://www.esbirky.cz/>
- <https://www.europeana.eu/cs>
- <http://mimo-db.eu/>

„Úplně první problém, s
nímž se při katalogizaci
musíme vypořádat, je
určit, zda vůbec jde či
nejde o hudební nástroj.“

Jindřich Keller:
Katalogizace hudebních nástrojů
v nespecializovaných muzeích.
Muzejní a vlastivědná práce
1974, č. 4, s. 209–226

IDENTIFIKACE – KLASIFIKACE – POJMENOVÁNÍ

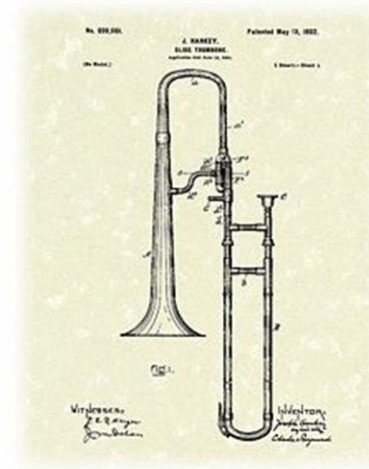
IDENTIFIKACE

Jedná se o hudební nástroj?

KLASIFIKACE

Zařazení do skupiny

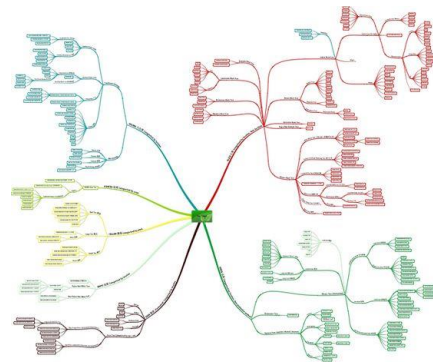

DOKUMENTACE

Norma?

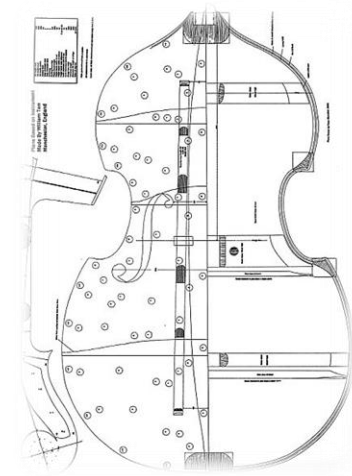

Kompletní nebo torso?

POJMENOVÁNÍ

Odborný tezaurus

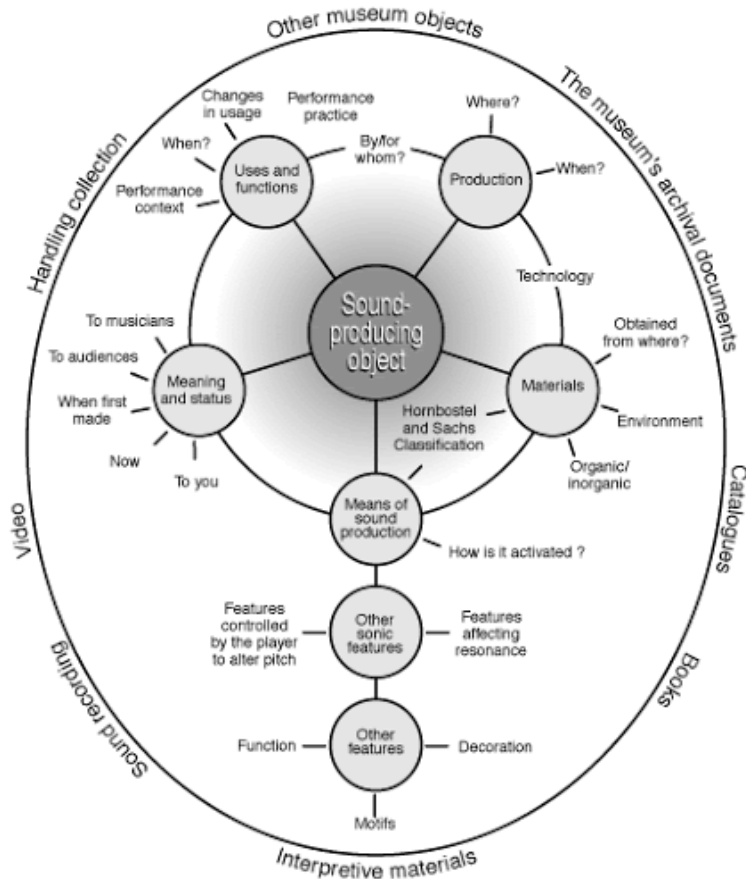

IDENTIFIKACE

- Definice: co je hudební nástroj?
- Mimoevropské hudební nástroje, experimenty, vynálezy, hračky, lidové nástroje
- Hudební nástroj versus umělecký předmět

KLASIFIKACE

AEROFONY

CHORDOFONY

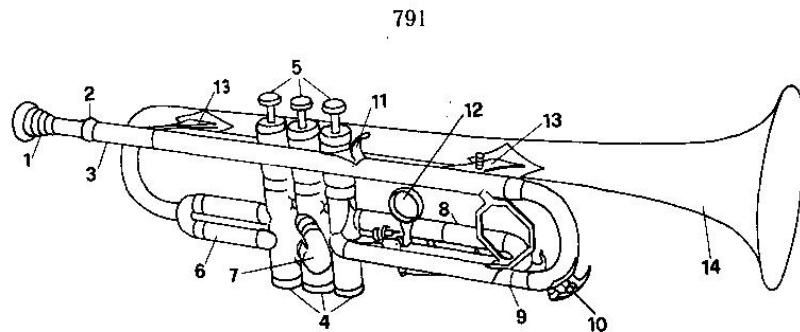
MEMBRANOFONY

IDIOFONY

AUTOMATOFONY

ELEKTROFONY

- Sachs, C. – Hornbostel, E. M.: Systematik der Musikinstrumente. In: Zeitschrift für Ethnomusikologie 46, 1914, s. 553–590.
- český překlad: Kopecká, M. – Keller, J.: Hornbostelova a Sachsova systematika hudebních nástrojů (Hudební nástroje 1977)
- 2011: Revision of the Hornbostel-Sachs Classification of Musical Instruments by the MIMO Consortium <http://www.mimo-international.com/documents/hornbostel%20sachs.pdf>

791

038 D Trompette f
E trumpet
F trompette f
I tromba f
S trompeta f
U trombita
R трыба f

1 D Mundstück n E mouthpiece F embouchure f I bocchino m S embocadura f, boquilla f, pico m U fúvóka R мундштук m	6 D erster Ventilbogen m E first valve slide F premier piston m I prima pompa f addizionale S primer cilindro/pistón m U első ventiltoldat/fam cüg R первый вентиль m	U vizkieresztő billentyű R вассеркляпан m, сливной клапан m
2 D Zwing f E ferrule F ferrule f, virole f I ghiera f S abrazadera f, anillo m U fúvósögyűrű R мундштужное кольцо n	7 D zweiter Ventilbogen m E second valve slide F deuxième piston m I seconda pompa f addizionale S segundo cilindro/pistón m U második ventiltoldat/fam cüg R второй вентиль m	11 D Fingerstütze f E finger-hook F appui m, crochet m pour le doigt I appoggio/gancio m per il dito S gancho m para el dedo U ujjtartó R опора f для пальца, крон-ушник m
3 D Mundrohr n E mouthpipe F bocal m I pezzo m d'imboccatura S bocal m U fúvósűrű R патрубок m	8 D dritter Ventilbogen m E third valve slide F troisième piston m I terza pompa f addizionale S tercer cilindro/pistón m U harmadik ventiltoldat/fam cüg R третий вентиль m	12 D Schnellwechsel m E slide change F valve f rotatoire de changement I anello m automatico S válvula f rotatoria de cambio U finomhangoló R подстройка f, быстрая перемена f
4 D Ventil n pl E valves pl F pistons m pl, cylindres m pl I piston m pl S pistones m pl, cilindros m pl R вентили m pl, помпы f pl U Fingerknöpfe m pl E finger-buttons pl F boutons-pistons m pl I bottoni m pl, tasti m pl S pistones m pl, botones m pl U nyomógombok pl R клапаны m pl, кнопки f pl	9 D Stimmbogen m, Knie n E crook, tuning arch/slide F corps m de rechange I pompa f d'accordo generale S tono m de recambio, tonillo m, bomba f U hangolószal, fam hangoló-cüg, fam stímcüg R крона f обдува строя	13 D Quersteg m E cross-stay F traversino m, barrette f I traversino m S travesaño m, pasadera f U támasz, merevítő R nonepechna f, пачопка f
	10 D Wasserklappe f E water key F clef f d'eau I chiave f dell'acqua/di scolo S llave f de desagüe	14 D Schallstück n, Stürze f E bell (joint) F pavillon m I padiglione m, campana f S pabellón m, campana f U (hang)tölcsér, korpusz R патрубок m

POJMENOVÁNÍ

- ČSN 89 0000: *Třídění a názvosloví hudebních nástrojů* (Praha: Vydavatelství Úřadu pro normalizaci a měření, 1970)

- *Stavba hudebních nástrojů* (Praha: SPN, 1968)

- *Terminorum musicae index septem linguis redactus* (Budapest – Kassel, 1980): německy, anglicky, francouzsky, italsky, španělsky, maďarsky, rusky

Dostupné online: <https://archive.org/>

DOKUMENTACE HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ

NORMA?

DOKUMENTAČNÍ SCHÉMA

obecně

Základní neměnná pole:

- název
- klasifikace
- výrobce
- datace
- místo výroby

» propojení na databáze

- <https://www.geonames.org/>
- <https://www.mcmi.cz/databaze?type=vyprobci>

Proměnná pole:

- popis
- stav
- signatura / nápisy
- rozměry
- materiál

SPECIFICKÉ METODY DOKUMENTACE HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ

SPECIFICKÉ METODY DOKUMENTACE

hudebních nástrojů

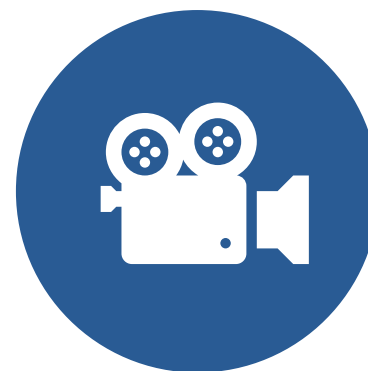
DIGITALIZACE

3D
DIGITALIZACE

AUDIO
DOKUMENTACE

VIDEO
DOKUMENTACE

RENTGENOGRAFIE,
TECHNICKÝ
VÝKRES,....

DIGITALIZACE

- digitální **uchování** kulturního obsahu a jeho současného stavu, který může mít omezenou životnost (konzervace předmětu v digitální podobě)
- možnost **zprostředkování** všeobecného přístupu k digitalizovanému materiálu bezkontaktně (ochrana citlivých předmětů před poškozením v důsledku časté manipulace) a bez ohledu na místo jeho fyzického uložení (zpřístupnění maximálního množství informací o předmětu široké laické i odborné veřejnosti)
- **zefektivnění** správy sbírky (evidenční a identifikační zajištění předmětu)
- Bär, Frank P. – Pfefferkorn, Franziska: The MIMO Digitisation Standard. Nürnberg, 2011. http://www.mimo-international.com/documents/mimo_digitisation_standard_v3.pdf

VÝSTUPY MCMI

Dokumentační formuláře

Metodiky dokumentace

Tezaurus

Konference, workshopy,
přednášky

Odborná knihovna a
zdroje

Konzultace, odborné
posudky, řešerše

DĚKUJI VÁM ZA POZORNOST

www.mcmi.cz

Tento projekt je realizován s finanční podporou
Ministerstva kultury České republiky.